בעזרת השם יתברך

קונטרס

לשון קדשו

דברות קודש של כ"ק מרן אדמו"ר רבן של ישראל

רבינו **יואל טייטלבוים** זללה"ה

אבדק"ק סאטמאר יע"א

וגאב"ד עיה"ק ירושלים תובב"א

סעודה שלישית פרשת

חוקת תשכ"ז (חלק ב)

מה ראה קרח לחלוק על משה, פרשת פרה אדומה ראה

• בפסיקתא: קרח לא ידע שחוק פרה אדומה כפרה גדולה על ישראל • החילוק בין פרה אדומה לשאר עבודות בענין העשייה על ידי אהרן • בבגדי זהב אמרינן אין קטגור נעשה סניגור רק בעבודת פנים, ובפרה אדומה אמרינן כן גם בעבודת חוץ • ישמח משה בשם הברית שלום: ביאור מה שאמר אהרן מוטב יתלה הסרחון בי ולא בישראל • עשיית העגל היה מסירות נפש מצד אהרן, עבור כבוד הקב"ה והשכינה • משל למלך: סרחה מיעוט המדינה פמליא שלו מתקיימת •

נעתקו בלשון אידיש

בהוספת ביאורים והערות

להבנת הענין

שנת תש"פ לפ"ק

KolSatmar.com

לשון קדשו - קונטרס קז חלק ב

(**7** מינוט מתוך 59) **זייער קלאָר**

★ ★ ★ ★ ★

יצא לאור ע״י

מערכת לשון קדשו

מאנטריאל קאנאדא - 1-514-585-3040

צענטראלע נומער:

929-522-1515

ארץ ישראל **072-3275205** קאנאדא **438-797-0770** ענגלאנד **0330-350-3110**

צו הערן די רעקארדינג: דרוק **#1**, דערנאך קונטרס נומער **908**

איר קענט אויך לאזן הודעות הערות ותיקונים, און מנדב זיין

מען קען אויך הערן די רעקארדינגס:

ניו יארק **718-298-4641** ארץ ישראל **072-3333419** דרוקט נומער **9→6→1**

(חוקת תשכ״ז (חלק ב) #→6272→4→16)

• ברכת מזל טוב •

הר״ר **אברהם ברוך גרינפעלד** הי״ו

לרגל אירוסי בתו הכלה תחי׳ עב״ג החתן **משה** נ״י

בן הר״ר **יצחק אליעזר יאקאב** הי״ו

זכות רביה״ק זי״ע יגן עליהם, שהזיווג יעלו יפה, ויזכו להעמיד דורות ישרים ומבורכים, ע״ד ישראל סבא, לעטרת תפארת אבותם.

• יודו לה׳ חסדו •

הר״ר **מאיר צבי הכהן ראטה** הי״ו

להודות לה׳ על רוב רחמיו וחסדיו

אשר שם נפשו בחיים להחלימו ולרפאותו

זכות רביה״ק זי״ע יגן עליו שיזכה לחיים טובים וארוכים בבריאות השלימות

• והם יעלו לזכרון •

הרה״ח ענוותן ושפל ברך, עשה צדקה בהצנע לכת,
מדקדק במצוות, דיבר אמת בלבבו והלך תמים,
עמל ויגע בתורה לילות וימים

רבי **דוד** ז״ל **ניישטיין**

ב״ר **שמעון** ז״ל

נפטר כ״ד סיון תשמ״ג לפ״ק

הרה״ח ירא ושלם, שמר פיו ולשונו, אהוב על הבריות,
עניו ומצניע לכת, נפשו קשורה בדרך רביה״ק זי״ע

רבי **אברהם יהודא** ז״ל **ברוין**

ב״ר **משה לוי** ז״ל - נפטר ח׳ תמוז תש״ע לפ״ק

וזוגתו מרת **מאטל שבע** ב״ר **זאב** ז״ל

נפטרה כ״א כסלו תש״פ לפ״ק

האשה החשובה והצנועה בת קדושים

מרת **בילא** ע״ה **פילאפף**

בת הגה״צ ר׳ **יקותיאל יודא** זצ״ל, בעל תורת יקותיאל מדיערעש

אשת הרה״ג ר׳ **יונה** זצ״ל, ר״מ בישיבה תורה ויראה דסאטמאר

נפטרה ז׳ תמוז תש״פ לפ״ק

האשה החשובה והצנועה

מרת **מרים** ע״ה **וואלדמאן**

ב״ר **יקותיאל יודא** ז״ל

אשת הרה״ח ר׳ **אליעזר** ז״ל

נפטרה ב׳ דר״ח תמוז תשע״ז לפ״ק

הרה״ח ר׳
משה מנחם
ב״ר **יוסף** ז״ל
נפטר ערב פסח תש״פ

הרה״ח ר׳
מרדכי משה ספרא
ב״ר **יחזקאל שרגא** ז״ל
נפטר ה׳ ניסן תש״פ

הגה״צ רבי **משה** בן הרה״ג
שלמה ז״ל **יאזעפאוויטש**
אבד״ק צלותא דשלמה
נפטר ט״ז סיון תשע״ג

הרה״ג ר׳ **אברהם** ב״ר **משה**
יחיאל הכהן ז״ל **ראטה**
יו״ר וועד הכשרות של העדה החרדית
נפטר ח׳ תמוז תשנ״ה

KolSatmar.com

יד
קושיא יג - מתוך הדרוש
למה דוקא בפרה אדומה אמרינן דמצותה בסגן לפי שאין קטיגור נעשה סניגור,
ומאי שנא משאר העבודות שעשה אהרן בעצמו ואפילו לפני ולפנים

יג) [להלן בסוף הענין (יט, כב) כתב רש"י בשם ר' משה הדרשן, דלפי שאהרן עשה את העגל, לא נעשית עבודה זו על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור. וקשה למה דוקא בפרה אדומה אמרינן דמצותה בסגן לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, ומאי שנא משאר העבודות שעשה אהרן בעצמו ואפילו לפני ולפנים ביום הכיפורים.

וביותר יוקשה זה לפי מה שמחלק המזרחי בין בגדי זהב לאהרן, דבבגדי זהב אין קפידא רק בפנים בקדשי הקדשים, כיון שאין זה אותו זהב עצמו שנעשה בו העגל, משא"כ באהרן יש קפידא בעשיית פרה אף שנעשית "בחוץ", מכיון שאהרן עצמו עשה את העגל, ואם כן קשה מאוד איך נבחר אהרן לעבוד העבודה בכל הקרבנות, ובפרט ביום הכיפורים שעובד עבודה לפני ולפנים במקום שאין נכנסים לשם בבגדי זהב]. (הקושיא בדברי רבינו באות קנו-קנח)

טו
קושיא יד
במדרש: מה ראה קרח לחלוק על משה,
פרשת פרה אדומה ראה. וצריך ביאור

יד) **דער מדרש זאָגט** (מובא בכמה ספרים), - **שטייט אין ישמח משה** (ריש פרשתן) **אויף דעם מדרש כמה אופנים, - מה ראה קרח לחלוק על משה, פרשת פרה אדומה ראה.**
אַ פלא. [דצריך ביאור מה שייכות יש למחלוקת קרח עם ענין פרשת פרה אדומה].

טז
קושיא טו
בפסיקתא איתא להיפוך מזה, כי לכן חלק קרח על משה,
לפי 'שלא ידע' שחוק פרה אדומה כפרה גדולה היתה על ישראל

טו) איך האָב שוין אַסאַך מאָל געזאָגט [להקשות עוד, כי] **אין די פסיקתא**[א] **שטייט עפּעס אַנדערש, שטייט גאָר 'פאַרקערט'** [מדברי המדרש הנזכר. און דאָס] **איז אויך אַ פלא.**

דאָ אין מדרש [המובא ביש"מ, אמר] **פרשת** [פרה אדומה ראה], **ער האָט געזען די פרשה פון פרה אדומה,** [און] **'איבערדעם' האָט ער געקריגט. מילא ס'איז אַ פלא** [גם דברי המדרש], **ווייסט מען נישט** [הכוונה].

[נאָר] **אין פסיקתא שטייט דאָך גאָר פאַרקערט, ער האָט חולק געווען אויף די כהונה,** [וויל] **מ'האָט אים אַרויסגעשטעלט** [מכלל הכהונה והמתנות], **לאָזט ער אויס** [=שמסיים] **והוא לא ידע שפרה אדומה כפרה גדולה לישראל,** [שזאת] **האָט ער 'נישט' געוואוסט. גאָר פאַרקערט, 'איבערדעם' האָט ער געקריגט ווייל ער האָט 'נישט געוואוסט' וואָס פרה אדומה איז.**

[א] **בפסיקתא זוטרתא** (לקח טוב, בפרשתן, והובא בילקוט ראובני): **ולמה נאמר אחר מחלוקת של קרח, לפי שהקהתים הטהרו לשאת את ארון ברית ה', שנאמר** (נשא ז, ט) **בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ. אמר קרח, לא דיי שהוציאני מכלל הכהונה והמתנות, אלא שגילחו את ראשו ועשאו סבל. מיד נתקנא למשה לחרחר ריב. והוא לא ידע שחוק פרה אדומה כפרה גדולה היתה על ישראל. הם חטאו בעגל, תבוא פרה אדומה, תהיה להם למי נדה חטאת היא, תבוא פָּרָה "אֲדֻמָּה" ותכפר על הזהב שהוא אדום. תְּמִימָה, תבוא תמימה ותכפר על אומה שהיא תמימה. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, תבוא אשר אין בה מום ותכפר על אומה אשר אין בה מום. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל, ותכפר על שפרקו עול.**

KolSatmar.com

יז

סיום קושיא יד - טו

וגם דברי הפסיקתא צריך ביאור. דלמה אם היה יודע שפרה אדומה היא כפרה גדולה לישראל, אז היה נסתם טענתו של קרח

און ס'איז בײדע [מדרשים] אַ פלא, וואס איז א נפקא מינה [ענין פרה לענין קרח, הן אם נימא] ווייל ער האָט 'נישט געוואוסט' האָט ער געקריגט, צי ווייל ער האָט 'יאָ געוואוסט' [ענין הפרה אדומה]. אויף אַלענפאַלס איז עס דאָך אַ פלא [כל מדרש בפני עצמו, דבמה תלוי מחלוקת קרח בענין פרה אדומה].

יח

קושיא טז

וגם צריך ליישב דברי המדרש עם דברי הפסיקתא, שלא יהיו סותרין זה את זה

טז) אָבער ס'זעט עפעס אויס דאָס אַליין ווי א סתירה [בין המדרש להפסיקתא, וצריך ליישב דברי הב' מדרשים באופן שלא יהיו סותרים זה לזה].

מד

ישוב הקושיות בפרשת פרה אדומה

קנה

הקדמה לישוב קושיא יד (באופן ג) ולישוב קושיא טו-טז (באופן ב)

(עד אות קסז)

כ'וועל זאָגן נאָך [בישוב קושיא יד-טז], איך האָב שוין אַמאָל געזאָגט[ב] כעין זה [ליישב קושיא יד-טז על פי הקדמת ישוב קושיא יג], כ'וועל עס זאָגן היצטערט מיט אַ שטיקל שינוי, מיט אַ נייע בחינה [בישוב קושיא יג].

קנו

[קושיא יג]

המפרשים הקשו, למה בבגדי זהב לא אמרינן "אין קטיגור נעשה סניגור", אלא בעבודה הנעשית "בפנים" ממש (בקדשי קדשים), ואילו בפרה אדומה אמרינן דלכן לא נעשה ע"י אהרן בעצמו, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, ואף שפרה אדומה היא נעשית "בחוץ" לשלש מחנות

.. איך האָב שוין לאַנג [צוריק] געפרעגט די קשיא[ג]. [כי] לכאורה איז מיר דאָ קשה געוועזן אַ האַרבע קשיא, [אויף] וואָס ס'שטייט (ברש"י בשם ר' משה הדרשן) אַז אהרן הכהן האָט נישט געמאַכט די פרה אדומה, [רק אלעזר הכהן], מצותה בסגן[ד], פאַרוואָס, ווייל אֵין קטיגור נעשה סניגור, ווייל ער האָט געמאַכט דאָס עגל.

פרעגן זיי די קשיא, [והלא] ביי עבודת "חוץ" טאָר מען, [וכדמצינו כי] מיט בגדי זהב טאָר מען נישט [לעבוד עבודה] "בפנים", ווייל אֵין קטיגור נעשה סניגור, און "בחוץ" מעג מען [אָבער] יאָ[ה]. און פרה איז דאָך געוועזן [מַעֲשֶׂיהָ] "בחוץ".

[ב] עיין להלן בהערה ו.

[ג] עיין להלן שם.

[ד] לשון רש"י בפסוק ג, ומקורו בספרי.

[ה] כמבואר בגמרא ראש השנה (כו.): עולא אמר היינו טעמא דרבנן [שאמרו כל השופרות כשרים חוץ משל פרה], כדרב חסדא, דאמר רב חסדא מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור. ולא, והא איכא וכו'. והא איכא בגדי זהב מבחוץ, מבפנים קא אמרינן. שופר נמי מבחוץ הוא, כיון דלזכרון הוא כבפנים דמי.

KolSatmar.com

קנז

ומתרץ המזרחי לחלק בין בגדי זהב לאהרן, כי הבגדי זהב לא נעשה מאותו זהב עצמו שנעשה בו העגל, ולכן אין קפידא בזה רק "בפנים", משא"כ באהרן שהוא בעצמו עשה העגל יש קפידא גם "בחוץ"

ענטפערן זיי דער מזרחי [און] אַלע, ענטפערן זיי [לפרש] **דעם פְּשַט,** [אַז] ס'איז אַ גרויסער חילוק. [ווייל ביי] **זהב** איז דאָך נישט 'דער' זהב אַליין געווען אַ חלק אין עגל, ס'איז נאָר 'מזכיר' די בחינה [של זהב העגל, כיון שהוא 'מינו', ועל כן ביי] דעס איז נאָר "מבפנים" דער חשש, נישט "בחוץ".

אָבער אהרן הכהן האָט דאָך 'אַליין' געמאַכט דאָס עגל, איז "בחוץ" אויך אַ חשש.

קנח

ועל זה קשה לי קושיא עצומה, דאם כן למה בשאר כל העבודות היה יכול לעבוד אהרן בעצמו, ובפרט ביום הכיפורים שהוצרך הוא לעבוד העבודה אף "בפנים" ממש (בקדשי קדשים), ולא אמרינן דאין קטיגור נעשה סניגור

האָב איך געפרעגט, לפי זה איז דאָך אַ קושיא עצומה, נו אהרן הכהן האָט דאָך געטון די עבודה [ביום הכיפורים] **לפני ולפנים,** דאָרטן וואו מ'טאָר נישט אפילו קיין **בגדי זהב** וואָס ס'איז נישט דער עצם [דערפון] געווען ביים עגל, און דעסטוועגן אהרן הכהן איז געגאַנגען [טון די עבודה בפנים, און] מ'האָט נישט מורא געהאַט ווייל אֵין קטיגור נעשה סניגור. איז דאָך עפּעס אַ פלא.

איך האָב נישט געזען מֶער זיין דערויף, [אָבער] לכאורה איז דאָס אַ הפלא ופלא.

קנט

[הקדמה לישוב קושיא יג]

איך האָב שוין געזאָגט אויף דעם עטליכע תירוצים, כמה פעמים[ו].

נאָר היצט מיין איך אפשר [בדרך] פשוט.

קס

בישמח משה בשם הברית שלום: ביאור המדרש שלכן עשה אהרן העגל, כי אמר מוטב יתלה הסרחון בי ולא בישראל. על פי הגמרא דלכן בפר כהן משיח נאמר את פני פרוכת "הקודש", ולא בפר העלם דבר של ציבור, דהוא משל למלך דאם חטאו מקצתן פמליא שלו מתקיימת, משא"כ באם חטאו כולן. ולכן כשחטא רק כהן המשיח נאמר "הקודש", כי כביכול עדיין קדושתו עליהם, משא"כ כשחטאו כל הציבור. ולכן מסר אהרן נפשו לתלות הסרחון בו ולא בישראל, כדי שלא תסתלק השכינה מישראל

ווייל ס'שטייט טאַקע אין ישמח משה[ז], ברענגט ער דעם ברית שלום[ח] (פרשת שמיני ד"ה עפ"ז יבואר, ועעו"ש בפרשת כי תשא בפסוק ויתן אל משה) [שכתב לבאר מה שאמרו במדרש[ט], כי לכן עשה

[ו] **בס"ג פרה תשכ"ה עיי"ש באורך, ובליל ש"ק חקת תשכ"ה בירושלים עיה"ק** (נדפס בחידושי תורה ודרשות עמוד יז, ובדברי יואל חקת עמוד צה, ותנינא עמוד רכא). **ועיין עוד בזה בדברי יואל תנינא** (חקת עמוד שיז), **ובדברי יואל מועדים** (פרה אות טז, מד).

[ז] **בישמח משה** (ריש פרשתן): דהנה אמרו חז"ל (במדבר רבה יט, ח), משל לשפחה שטינף בנה פלטין של מלך, אמר המלך תבא אמו ותקנח צואת בנה, כך תבא הפרה אמו של עגל ותקנח צואת בנה. והקשה **האלשיך**, דהנה אם היתה הפרה מכפרת עון העגל, היה המשל צודק, אך לא כן הוא, רק לטהר את הטמא מת. ותירץ כי הנה טומאת מת בא מחטא הקדום, חטא עץ הדעת עטיו של נחש, ולאשר הזוהמא אשר המית את האדם כרוכה בו, מתפשט לטמא הנוגע בו או המאהיל עליו, ורק הזוהמא היא המטמאה. והנה כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן (שבת קמו.), והיה נפסק המיתה והטומאה, והעגל החזיר הזוהמא והביא המיתה והטומאה, נמצא טינוף המדבק בנטמא למת הוא על ידי העגל, לכך תבא אמו שהיא הפרה, ותקנח שהיא מטהרת מטומאה זו ומקנחת הזוהמא הנדבקת בנטמא למת. ואמר טינף פלטין של מלך, כי כל אדם מישראל העובד ה' הוא פלטין של מלך, כי היכל

העגל, ווייל] **אהרן הכהן האָט געזאָגט מוטב יתלה הסרחון בי, ואל יתלה הסרחון בכל ישראל.**

ברענגט ער [בישמח משה]**, ס'שטייט אין ברית שלום** [בביאור הענין, ווייל] **ס'שטייט** [בגמרא][י] **משל** [למלך שסרחה עליו מדינה, שדורש שם בלשון הפסוק] **ס'שטייט** (ויקרא ד, ו) **אֶת פְּנֵי פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ, ביי דעם נשיא** [רצ"ל אצל פר "כהן משיח"] **שטייט דאָך "פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ", און אויף כָּל יִשְׂרָאֵל** [אצל פר העלם דבר של "ציבור"] **שטייט נאָר פְּנֵי "הַפָּרֹכֶת"** (שם, יז)**.** [משל למלך שסרחה עליו מדינה]**, אם סָרְחָה רובָּהּ איז אֵין פמליא שלו מתקיימת,** [ואם] **סָרְחָה מִיעוּטָהּ איז פמליא שלו מתקיימת.**

[ולכן] **אהרן הכהן האָט געזאָגט יתלה הסרחון "בי" ולא יתלה הסרחון "בכל ישראל", ווייל** [אם יחטאו] **"כל ישראל" איז אֵין פמליא שלו קיים,** [דאז השכינה מסתלקת מישראל]**. איך וועל 'ליבער' איך אַליין** [דאָס מאַכן, ויאמרו] **"איך" בין דערויף שולדיג.**

האָט ער זיך "מוסר נפש" געווען פאַר'ן כבוד הקדוש ברוך הוא און די שכינה [שלא תסתלק מישראל]**, אַז ס'זאָל נישט זיין** [נקרא החטא] **אויף כָּל ישראל.**

ה' הוא, כאומרו (תרומה כה, ח) ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, עד כאן דברי האלשיך הגם שאין זה לשונו, ושפתים יושק ...

והנה היה עולה על הדעת כי הטומאה אשר סיבתה העגל היה על ידי אהרן, אם כן אהרן הוא הגורם להטומאה. אבל לא כן הוא. כי איתא במדרש כי טעמו של אהרן היה באותו ענין, אמר **מוטב יתלה הסרחון בי ולא בהם**, אמר לו הקב"ה **הואיל וכך עשית, לא תזוז מן הפלטין שלי לעולם**, שנאמר (אמור כא, יב) וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא, עד כאן דברי המדרש. ופירש בספר **ברית שלום** בפרשת שמיני, על פי דאיתא בגמרא (זבחים מא:) תנא דבי רבי ישמעאל, מפני מה נאמר בפר כהן משיח אל פְּנֵי פָּרֹכֶת 'הַקֹּדֶשׁ', ובפר העלם דבר של ציבור נאמר אל פְּנֵי הַפָּרֹכֶת, ולא נאמר 'הקדש', משל לבני מדינה שסרחה על המלך, אם מיעוטן סרחו פמליא שלו קיימת, ואם רובן סרחו אין פמליא שלו קיימת, עד כאן. והנה אהרן ידע כי אם לא יזדקק הוא, מכל מקום יעשו, כי הוא לא עשה כלום רק השליך זהב באש, והם בכשפים הוציאו, ואם הם יעשו לבדם הרי הסרחון בהם ויסתלק קדושתו ח"ו, אמר **מוטב יתלה הסרחון בי**, כי אם הוא עושה כן, הרי יש עליהם זכות שהם אינם חייבין כל כך, כי ראו אהרן מזדקק לדבר, מסתמא ראוי לעשות כן, ואם כן כיון שרק הוא העיקר החוטא, לא הוי רובן חטאו והקדושה לא יסתלק, אם כן **לפי זה**, אין **מסירת נפשו ורוחו ונשמתו בשביל קדושת שמו ית' גדול מזה**, והבן. וה' הבוחן סרעף וכליות אמר, **הואיל וכך עשית** שלא יסתלק קדושתי, במדה שאדם מודד מודדין לו, במדה זו אני מודד לך, **לא תסתלק אתה מקדושתי**, עד כאן דבריו בשינוי הלשון ודפח"ח.

אם כן לפי זה כי 'הטומאה' היה בלא אהרן, כי אם לא היה אהרן מזדקק לדבר, גם כן היו עושין, **'והטהרה' נצמח על ידו**, כי אם לא היה אהרן מזדקק, היה מסתלק הקדושה מעל ישראל ח"ו, ושוב לא היה השכינה שורה בתוכם, ולא היה אחד מישראל פלטין של מלך, ולא היה צודק המשל שתבא אמו לקנח, כי דוקא בפלטין צודק המשל, כי מחוייבת היא לנקות הפלטין, מה שאין כן חדר של הדיוט מה לן בזה אם נשאר מזוהם, אם כן לא היה טהרה כלל. אבל על ידי אהרן שכונתו היה לבל יסתלק הקדושה, וה' רצון יראיו יעשה ולא נסתלק, ובפרט באמת לפני המקטריגים שאין יודעים מחשבתו נתלה הסרחון באהרן ולא נסתלק הקדושה, וכיון שלא נסתלק הקדושה הרי כל אחד מישראל פלטין של מלך, והוי המשל צודק ותבא אמו ותקנח, אם כן הרי הטהרה מצויה, אם כן לפי זה **אדרבא הטהרה נצמח על ידי אהרן ולא הטומאה.** (עיין עוד שם).

[ח] הספר **ברית שלום** חובר ע"י הרה"ק ר' פינחס אב"ד וואלדווי, בן ר' פילטא שהיה דיין בק"ק פוזנא, נסתלק י' אדר שנת תכ"ג. הספר כולל דרושים נפלאים עה"ת וחמש מגילות והגדה של פסח. והרבה מדבריו הובאו בישמח משה, ועוד ספרים.

[ט] **בויקרא רבה** (י, ג): דבר אחר, **וַיַּרְא אַהֲרֹן** [וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו] (תשא לב, ה), מה ראה, אמר אהרן אם בונין הן אותו, הסרחון נתלה בהן, **מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בישראל.** (המשך דברי המדרש, להלן בהערה יא).

[י] **בגמרא זבחים** (מא:): תנא דבי רבי ישמעאל, מפני מה נאמרה "פרוכת הקדש" בפר כהן משיח, ולא נאמר בפר העלם דבר של צבור [פירש"י: בפר כהן משיח כתיב את פני פרכת הקדש, ובפר העדה כתיב את פני הפרכת]. **משל למלך** בשר ודם שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת [פמליא שלו. כניסת חבורת עצתו, ומהמסכימים לדעתו אשר דברי סתרו אליהם], אם רובה סרחה אין פמליא שלו מתקיימת [הרי הוא מסולק מחיבתם ומכניסתם במקצת, ואין לבו גס בהן כבראשונה. הכי נמי כיון דרוב ציבור סרחה, כביכול אין כאן קדושה].

KolSatmar.com

קסא

ובזה מבאר שם גם המשך דברי המדרש, שאמר לו הקב״ה לאהרן, הואיל וכך עשית לא תזוז מן הפלטין שלי לעולם. כי הוא מדה כנגד מדה, דיען שמסר נפשו שלא תסתלק השכינה וקדושת המקדש מישראל, לכן נבחר לכהונה גדולה לעבוד העבודה במקדש

טאקע אזוי ווי דער מדרש זאָגט ארויס[יא], ווייל ער האָט געזאָגט מוטב יתלה הסרחון בי, האָט אים דער בורא כל עולמים געזאָגט: אי הכי, לא תזוז מן הפלטין שלי לעולם. אַזוי זאָגט דער מדרש.

זאָגט ער דאָ, גיט ער צו פאַרשטיין, טאַקע דער ברית שלום און דער ישמח משה דאָרטן ברענגן עס [לדברי המדרש, וכתבו לבאר כי מכיון] **אַז ער האָט געמיינט ׳אַזאַ כוונה׳** [אז] **ס׳זאָל זיין פמליא שלו קיימת, קומט אים פאַר דעם אַז לא תזוז מן הפלטין שלי לעולם.**

[עד כאן דברי הברית שלום].

קסב

זאָגט ער דאָרט [בישמח משה]**, די כוונה** [של אהרן] **איז דאָך געווען זייער אַ הויכע כוונה געווען, לכאורה ער האָט געהאַט** [מסירות נפש גדול בזה]**, ס׳איז אַ גרויס מסירת נפש געווען פאַר כבוד שמים.**

[עד כאן דברי הישמח משה].

קסג

ולפי זה קשה: דאם כן לא חטא אהרן, וא״כ למה אמרו שלא נעשה הפרה על ידי אהרן, מטעם אין קטיגור נעשה סניגור

[ולכאורה יוקשה, שהרי] **לפי זה האָט ׳ער׳ דאָך נישט געזינדיגט, אדרבה** [הלא נאמר לו] **לא תזוז מן הפלטין שלי.**

איז דאָך אַ קשיא, נו פאַרוואָס דעמאָלט, פאַרוואָס קען אהרן [נישט מאַכן די פרה אדומה, מטעם] **אין קטיגור נעשה סניגור.**

איז דאָך ׳דאָס׳ קשה[יב].

קסד

[ישוב קושיא יג]

אמנם ביאור הענין, כי באמת היה אהרן נקי מן החטא, ואדרבה נחשב לו לזכות גדול ומסירת נפש, ולכן שפיר היה יכול הוא בעצמו לעבוד כל העבודות, ואף עבודת יום הכיפורים לפני ולפנים, כי אהרן לא היה קטיגור רק אדרבה היה סניגורן של ישראל

קען זיין אַזוי [בישוב מה שהקשינו עתה, ובישוב קושיא יג].

[יא] **בהמשך דברי המדרש בויקרא רבה** (שם): **רבי אבא בר יודן בשם ר׳ אבא, משל לבן מלכים שנתגאה לבו עליו, ולקח את הסייף לחתך את אביו, אמר לו פדגוגו אל תייגע את עצמך, תן לי ואני חותך. הציץ המלך עליו, אמר לו יודע אני להיכן היתה כוונתך, מוטב שיתלה הסרחון בך ולא בבני, חייך מן פלטין דידי לית אַתְּ זייע, ומותר פתורי אַתְּ אכיל, עשרים וארבע אנונס אַתְּ נסיב. כך** [אמר הקב״ה לאהרן] **מן פלטין דילי לית אַתְּ זייע, וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא** (אמור כא, יב)**, ומותר פתורי אַתְּ אכיל, וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה** [לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו] (ויקרא ב, ג י)**, עשרים וארבעה אנונס אַתְּ נסיב, אלו כ״ד מתנות כהונה שניתנו לאהרן ולבניו. אמר לו הקב״ה לאהרן, אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע** (תהלים מה, ח)**, אהבת לְצַדֵּק את בָּנַי, ושנאת מלחייבן, עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹקִים אֱלֹקֶיךָ** (שם)**, אמר לו חייך שמכל שבטו של לוי לא נבחר לכהונה גדולה אלא אתה, קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ** (צו ח, ב).

[יב] **פירוש: כי מעתה אין הקושיא למה הוכשר אהרן לעבודת יום הכיפורים ושאר קרבנות** (כמו שהקשינו מתחילה בקושיא יג)**. אלא הקושיא הוא אדרבה, למה לא הוכשר לעשות גם את הפרה אדומה.**

סְתָּם [אַזוי] איז עס טאַקע אַמאָל[יג] אמת ויציב, דער אמת איז אַזוי, [אַז] אהרן הכהן איז געווען נָקִי מאותו החטא, אדרבה [ס׳איז געווען מצדו] **גרויס מסירות נפש**, אַ גרויסן זכות האָט ער געהאַט פון דעם, **ער האָט געהאַט מסירת נפש צו מציל זיין דעם כלל ישראל**, ער האָט מציל געווען **דעם גוף מיטן נפש** [של ישראל, והפקיר נפש עצמו] וועגן דעם **כלל ישראל**, דורכדעם קומט אים [שכרו] אַז איך האָב נישט מורא [אם אהרן יעבוד העבודה במקדש, ואדרבה נאמר לו] **לא תזוז מן הפלטין שלי**, מעג ער גיין **לפני ולפנים**, [און] ס׳איז נישטאָ קיין ׳קטרוג׳.

קסה

ורק דשאני בעשיית הפרה, דכיון שבאה לכפר על ישראל במעשה העגל, על כן בעת עשייתה מבקשין ללמד זכות על ישראל בכל האופנים שאפשר, ולכן משתמשין אז בסברת אהרן שאמר מוטב יתלה הסרחון ״בי״ ולא בישראל, ולכן באותה שעה תולין אותו באהרן כדי לכפר על ישראל, ונקטינן אותו סברא של אין קטיגור נעשה סניגור גם לענין אהרן, ואף כשהיא נעשית ״בחוץ״

דאָס איז רעכט [ביי] **סְתָּם** [עבודות].

אַז מ׳איז אָבער געגאַנגען ברענגען די ״**פרה אדומה**״, האָט מען דאָך געוואָלט **מכפר זיין דעם** ״**חטא העגל**״, ס׳האָט אַ גרויסן כח געהאַט [לכפר על ישראל, וכדברי הפסיקתא (שבקושיא טו), ודברי ר׳ משה הדרשן].

[וממילא] אַז מ׳גייט מכפר זיין דעם חטא העגל פונעם ׳כלל ישראל׳, מוז מען דאָך רעכענען אַלע ׳מליצות טובות׳ וואָס ס׳איז דאָ [על הכלל ישראל, ללמד זכות עליהם ולהמליץ על מה שחטאו בהעגל, וממילא] קומט דאָך אַפיר ׳די׳ מליצה אויכעט [מה שאמר אהרן מוטב **יתלה הסרחון** ״**בי**״ [ולא בהם], אַז מ׳זאָל אָנהענגען [דעם חטא] אין אהרן הכהן, אז ׳ער׳ איז שולדיג. [וממילא בשעת עשיית הפרה] ׳דעמאָלט׳ קאָן מען נישט ריין מאַכן אהרן הכהן, [ווייל אַז] איך וועל מאַכן ריין אהרן הכהן, וועט דאָך זיין גיכער דער פְּגַם [על הכלל ישראל], וועט דאָך די פרה שווערער קענען מְכַפֵּר זיין [על ישראל].

[ולכן] ״דעמאָלט״ [בשעת עשיית הפרה] קען מען דאָס נישט זאָגן, קען מען נישט אינגאַנצן ריינוואַשן אַהֲרֹן׳ן, [ווייל דעמאָלטס] קער דאָס צו די מליצה [ישרה] אַז מ׳זאָל יאָ מאַכן אַ שטיקל פגם פאַר אהרן הכהן, וואָרן דאָס איז דאָך אַמאָל [א לימוד זכות], דאָס העלפט דאָך דעם כלל ישראל, [ולכן] ׳דעמאָלטס׳ האָט דאָס געקערט [לענין הכפרה, לומר שם קטיגור על אהרן הכהן, כדי שלא לתלות הסרחון בכל ישראל].

קסו

ממילא באותה שעה ווען מ׳איז געגאַנגען ברענגען **די פרה אדומה** [כדי] ס׳זאָל מכפר זיין על ישראל, האָט מען נישט געקענט אינגאַנצן ריינוואַשן אהרן הכהן, דעמאָלטס איז געווען [על אהרן סברת] **אֵין קטיגור נעשה סניגור**, האָט ׳ער׳ נישט געקאָנט מאַכן.

אָבער אַן אַנדערס מאָל, ווען מ׳איז נישט עוסק אין דעם פרט [של כפרת העגל], איז דאָך נישט דאָ דער קטרוג אַזוי שטאַרק [אז] איך זאָל דאַרפן דאָס אויסנוצן [תליית

[יג] אַמאָל. פירושו: אַמאָל ׳זיכער׳, בכל אופן.

KolSatmar.com

הסרחון באהרן], ווי ווען מ'איז עוסק אין 'דער' כפרה. [ועל כן] ווען מ'איז נישט עוסק [בכפרת העגל] אַז מ'זאָל דאָס דאַרפן אויסנוצן, איז אהרן הכהן געבליבן ריין.

איבערדעם איז טאַקע רעכט [מה שבכל קרבנות נבחר אהרן לעבוד העבודה, ובפרה האדומה לא].

קסז
ישוב קושיא יד (אופן ג)

כשראה קרח פרשת פרה אדומה, שלא נעשית הפרה על ידי אהרן מטעם אין קטיגור נעשה סניגור, הקשה לטעון דאם כן גם בשאר העבודות אין ראוי שייעשו על ידי אהרן, ולכן מזה ראה קרח לחלוק על משה בענין הכהונה

דאָס קאָן זיין איז דער פְּשַט [בדברי המדרש] **מה ראה קרח לחלוק על משה פרשת פרה אדומה ראה,** [ווייל] אין די פרשה פון פרה אדומה האָט ער געזען [על אהרן החשש של] **אֵין קטיגור נעשה סניגור,** [אז] אהרן הכהן קען נישט טון די עבודה, [ולכן הקשה על משה] וואָס האָסטו געמאַכט אַהֲרֹן'ן פאַר אַ כהן [לעבוד העבודה, ובפרט ביום הכיפורים לפני ולפנים], איך זעה דאָך אין די **פרה אדומה** אַז ער קען ניטאַמאָל מאַכן פרה אדומה, אפילו "בחוץ" קען ער נישט.

[ואתי שפיר כי] פון דעם האָט ער דאָך געהאַט אַ גרויסע קשיא [על כהונת אהרן, דאיך נבחר הוא לעשות העבודה].

קסח
ישוב קושיא טו (אופן ב)

אבל הוא לא ידע שחוק פרה אדומה היתה כפרה גדולה על ישראל, לכפר על מעשה העגל, ושרק מטעם זה שאני פרה אדומה מכל שאר העבודות, לומר שלא תיעשה על ידי אהרן. אבל בשאר העבודות אדרבה זכות גדול נחשב לאהרן, ודייקא הוא נבחר לכהונה מאותו טעם עצמו שמסר נפשו לעשות העגל, כדי שלא לתלות החסרון בישראל, ולא תסתלק השכינה מהם

זאָגט אָבער דער מדרש, זאָגט אָבער די **פסיקתא, ער האָט נישט געוואוסט אַז** דאָס איז **כפרה גדולה על ישראל,** אַז ער [אהרן] איז געווען בכלל [נקי מן החטא], נאָר איך מוז דאָס נוצן אהרן הכהן'ס חטא פאַר אַ חטא, [כדי] ס'זאָל אינגאַנצן אָפּווישן [דעם חטא] פונעם כלל ישראל, אויף דעם אַרויף זאָג איך [שמצותה בסגן], 'פאַר דעם' אָט קען ער נישט טון [מעשה פרה אף שהיא] "מבחוץ".

אָבער לוּלֵי זאֹת, ווען ס'האַלט נישט ביי די פרה אדומה, אָבער אַן אַנדערס מאָל, איז טאַקע, קען ער טאַקע זיין **כהן.**

[וממילא] איז 'אויס' מיט זיין גאַנצע טענה [של קרח], מיט די גאַנצע פלוגתא [שחלק על משה ואהרן].

קסט
ישוב קושיא טז (אופן ב)

ונמצא שאין שום סתירה בין המדרש להפסיקתא, ואדרבה דברי שניהם מכוונים על קוטב אחד

איבערדעם זענען די ביידע מדרשים אמת ויציב, אויף איין [קוטב], גייט עס [ביידע] אויף איין מְכֻוָּן. [כי המדרש מביא סברת קרח עצמו, ובמה נתלה טעותו. ובפסיקתא מבאר למה באמת סברת קרח הוא סברא מוטעת].

קעט
סיום התורה - וברכת הקודש

דער אייבירשטער זאָל העלפן:

- ווען ס׳וועט זיין ביאת המשיח, וועט דאָך דאָס אַלעס זיין[יד]. -

דער בורא כל עולמים זאָל אַרויסנעמען [מתוך החושך], ער זאָל דערלייכטן אידישע אויגן, מ׳זאָל די זכיה האָבן מ׳זאָל זיך קאָנען מִתְגַבֵּר זיין [נגד צד ההפכי].

קפ

מ׳זאָל זיך קאָנען מִתְגַבֵּר זיין.

[כי בעוה״ר] אַזוי גייט דאָך עס היצטערט, אַז מ׳פאַלט אַריין, און ס׳זעט עפּעס אויס אַלדינגס [כאילו אי אפשר להתגבר נגד נסיונות הזמן].

[אבל הסיבה הוא כמו שנתבאר לעיל (אות צג-צה) כי] ווער ס׳דערווישט אַריין [פון] די כוחות בעוונינו הרבים פון די סטרא אחרא, ווער ס׳דערווישט אַריין [אי אפשר שלא יעשו בו איזה רושם], ס׳איז אים מסמא עינים [מלראות את האמת].

מ׳דאַרף אַצינד האָבן דעם ״נס״ פונעם [מַטֵה אַהֲרֹן, שלא הועבה כלום, ולא נכנס בו כלום מכח הטומאה כשבלע את מטות החרטומים, אלא אדרבה איבד ושרף את כוחות הטומאה (וכדלעיל אות צא)], מ׳זאָל נישט האָבן ״געשלינגען״ פון זיי, לא מיניה ולא מקצתו.

קפא

דער בורא כל עולמים זאָל העלפן:

מ׳זאָל זוכה זיין [אַז] ״מִסִטְרָא דִקְדוּשָׁה״ זאָל זיין אַ יְשׁוּעָה שְׁלֵימָה במהרה.

מ׳זאָל זוכה זיין במהרה צו זען די אֱמֶת׳דיגע ישועה בקרב.

הקדוש ברוך הוא זאָל מֵאִיר עֵינֵי יִשְׂרָאֵל זיין, אַז מ׳זאָל דָבוּק זיין אין די תּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, בִּקְדוּשָׁה וְטַהֲרָה.

מ׳זאָל די זכיה האָבן מְקַבֵּל זיין פְּנֵי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ.

מ׳זאָל מיר זוכה זיין צו זען במהרה הִתְרוֹמְמוּת קֶרֶן הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל, און הִתְגַלוּת כְּבוֹד שָׁמַיִם עָלֵינוּ, במהרה בימינו אמן.

[יד] שיתגלה לנו אפר פרה של משה (כדלעיל אות קעז), וגם יעשו פרה עשירית (כדלעיל אות סה). ויתגלה הבחינה של יתרון האור מתוך החשך להתפעל מן ההפכי (כדלעיל אות קמד-קנג).

KolSatmar.com

בעזרת השם יתברך

קונטרס

לשון קודש

דברות קודש של כ"ק מרן אדמו"ר רבן של ישראל

רבינו **יואל טייטלבוים** זללה"ה

אבדק"ק סאטמאר יע"א

וגאב"ד עיה"ק ירושלים תובב"א

סעודה שלישית פרשת

בלק תשט"ז

בעיה"ק ירושלים תובב"א

וַיַּרְא פִּינְחָס וַיִּקַּח "רֹמַח" בְּיָדוֹ

• מצות קר"ש וקבלת עול מלכות שמים, הוא כח נצחון המלחמה נגד השונאים וכחות היצר • ביאור התרגום יונתן: וְהֵמָּה בֹכִים וקורים שמע • ביאור המדרש: וַיִּקַּח "רֹמַח" בְּיָדוֹ, זו קריאת שמע שיש בה רמ"ח תיבין • בגמרא ברכות: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני טורח הציבור לא קבעוה • דיבורי בלעם הם בנבואה מאת הקב"ה, ומ"מ מחמת "מחשבתו" של אותו רשע, הכנים בזה קצת ארס ופגם • בדור המדבר באותה תקופה, קראו פרשת בלק בקריאת שמע, עד שבא פינחס ותיקן שלא לקובעו בקריאת שמע •

נעתקו בלשון אידיש

בהוספת ביאורים והערות

להבנת הענין

שנת תש"פ לפ"ק

KolSatmar.com

לשון קדשו - קונטרס קנד

(**12** מינוט)

עד אות כא **אַביסל קלאָר** ☆☆☆★★

מן אות כב **נישט קלאָר** ☆☆☆☆★

יצא לאור ע״י

מערכת לשון קדשו

מאנטריאל קאנאדא - 1-514-585-3040

צענטראלע נומער:

929-522-1515

ארץ ישראל **072-3275205** קאנאדא **438-797-0770** ענגלאנד **0330-350-3110**

צו הערן די רעקארדינג: דרוק **#1**, דערנאך קונטרס נומער **154**

איר קענט אויך לאזן הודעות הערות ותיקונים, און מנדב זיין

מען קען אויך הערן די רעקארדינגס:

ניו יארק **718-298-4641** ארץ ישראל **072-3333419**

(בלק תשט״ו #→715→4→16)

הרה״ח ר׳
משה מנחם
ב״ר **יוסף** ז״ל
נפטר ערב פסח תש״פ

הרה״ח ר׳
מרדכי משה ספרא
ב״ר **יחזקאל שרגא** ז״ל
נפטר ה׳ ניסן תש״פ

KolSatmar.com

א

קושיות ודיוקים בסוף הפרשה

[בסוף הפרשה: וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב אֶל אֶחָיו אֶת הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ. וַיָּבֹא אַחַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם, אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאִשָּׁה אֶל קֳבָתָהּ, וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל].

ב

קושיא א

בתרגום יונתן: והמה בוכים וקורים קריאת שמע. וצ"ב להבין שייכות ענין קריאת שמע לכאן

וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. זאָגט דער **תרגום יונתן**, וְאִינוּן בַּכְיָין וְקַרְיָין שְׁמַע [וְקַיְימִין בִּתְרַע מַשְׁכְּנָא].

א) לכאורה וואו קומט "קריאת שמע" [צו דעם].

איך האָב שוין נעכטן נאַכט געשמועסט[א] פון דעם קישור של דברים, וואָס מ'שטעלט עס 'דאָ' אַריין.

ג

קושיא ב

במדרש: וַיִּקַּח "רֹמַח" בְּיָדוֹ, זו קריאת שמע שיש בה רמ"ח תיבין. וצ"ב הכוונה

ב) דער **מדרש** זאָגט[ב] [על הפסוק] וַיַּרְא פִּינְחָס וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ. וַיִּקַּח "רֹמַח" בְּיָדוֹ, לָקַח "קריאת שמע" שיש בה רמ"ח תיבין. "רֹמַח" איז אותיות רמ"ח. חכמינו ז"ל האָבן געטייטש [דרומז על קריאת שמע].

ד

הקדמה לישוב הקושיות

בגמרא ברכות: בקשו לקבוע פרשת בלק בקר"ש, משום שנאמר בה ענין שכיבה וקימה. ומפני טורח הציבור לא קבעוה

דער ענין קען זיין.

[דהנה] די **גמרא** זאָגט[ג], ביקשו לקבוע "פרשת בלק" בקריאת שמע. זאָגט **רש"י**, ווייל אין פרשת בלק (כד, ט) שטייט כָּרַע 'שָׁכַב' כַּאֲרִי [וּכְלָבִיא מִי 'יְקִימֶנּוּ', שהקב"ה שומרנו בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ][ד], ס'איז דאָס ענין פון בְּשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ.

[א] דברי רבינו בליל ש"ק בלק תשט"ו, לכאורה לא נרשמו ולא נדפס. (ומה שנדפס בדברי יואל תניינא עמוד תקמד, הוא מדברי רבינו בשבת שאחריו, בס"ג פנחס תשט"ו).

[ב] כן מובא בכמה ספרים הק', ומהם **במגלה עמוקות** (בלק ד"ה ארז"ל, פינחס ד"ה והיתה לו), **ובליקוטי תורה להתניא** (תצא דף לח.). וע"ע **בקדושת לוי** (אבות פ"ב מ"ה) בשם כתבי האר"י, **ובאגרא דפרקא** (רמז רנז), **ובפרדס דוד** בשם "מדרש", **ובנחל קדומים ופני דוד להחיד"א**.

ומקורו מדברי הזוהר הקדוש (עקב דף רעב.): רומחא, רמ"ח [תיבין] בקריאת שמע, עם שית תיבין דיחודא, הא "רומח". ובתיקוני זוהר (בהקדמה דף יא.): קריאת שמע איהי רומ"ח, כלילא משית תיבין דיחודא, ומרמ"ח תיבין עם ה' אלקיכם אמת. [ועיין עוד שם בדף מט.].

[ג] **בגמרא ברכות** (יב:): אמר רבי אבהו בן זוטרתי אמר רבי יהודה בר זבידא, בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעוה, משום טורח צבור. מאי טעמא, אילימא משום דכתיב בה קֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרָיִם, לימא פרשת רבית [פירש"י: אַל תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וגו' (בהר כה, לו), וסמיך ליה יציאת מצרים] ופרשת משקלות [אַבְנֵי צֶדֶק וגו' (קדושים יט, לו), סיפיה דקרא אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם וגו'] דכתיב בהן יציאת מצרים. אלא אמר רבי יוסי בר אבין, משום דכתיב בה האי קרא, כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ, [פירש"י: דדמי לְבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ, שהקב"ה

KolSatmar.com

נאָר וועגן דעם טורח הציבור, וועגן טירחא דציבורא האָט מען עס נישט אַריינגעשטעלט [לפרשת בלק בקריאת שמע].

ה

ופריך בגמרא, ונימא רק חד פסוקא דכרע ושכב וגו', ומשני כל פרשה דלא פסקיה משה לא פסקינן

פרעגט די גמרא, זאָל מען זאָגן 'דעם פסוק' אַליין, כָּרַע שָׁכַב וגו', דעם פסוק אַליין פאַרוואָס זאָל מען נישט זאָגן.

זאָגט די גמרא, כָּל פְּסוּקָא[ה] דְּלֹא פָּסַק מֹשֶׁה לָא פַּסְקִינָן. [ואם כן היו צריכין לקבוע לומר כל הפרשה של נבואת בלעם], איבערדעם איז דאָס טירחא דציבורא [לומר פרשה ארוכה כזה, ולכן לא קבעוה]. - [עד כאן דברי הגמרא ורש"י].

ו

ועכ"פ ממה שרצו חכז"ל לקבוע זאת בקריאת שמע, רואין שבפסוקים אלו
יש בהם ענין קריאת שמע. ורק מפני טורח הציבור לא תקנו לקרות פרשה זו

[ונמצא כין] לעולם חכמינו ז"ל, דער אמת האָבן די חכמינו ז"ל געוואָלט אַריינשטעלן פרשת בלק אין די קריאת שמע, זעט דאָך אויס אַז ס'איז איינס [מיט קריאת שמע, אַז] אין דעם כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי דאָרט איז דער סוד פון קריאת שמע [ובאמירת פסוקים אלו היו יכולין לקיים ידי חובת מצות קריאת שמע][ו].

שומרנו בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ, לשכב שלוים ושקטים כארי וכלביא]. ולימא האי פסוקא ותו לא [וליכא טורח ציבור], גמירי, כל פרשה דפסקה משה רבינו פסקינן, דלא פסקה משה רבינו לא פסקינן.

[ד] וכן יש בפרשת בלק (כג, כד) הפסוק: הֶן עָם כְּלָבִיא 'יָקוּם' וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא, לֹא 'יִשְׁכַּב' עַד יֹאכַל טֶרֶף וגו'. ופירש"י: הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם. כשהן עומדין משינתם שחרית, הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית, לקרוא את שמע, ולהניח תפילין: לֹא יִשְׁכַּב. בלילה על מטתו עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו, כיצד קורא את שמע על מטתו, ומפקיד רוחו ביד המקום, בא מחנה וגייס להזיקם, הקב"ה שומרם ונלחם מלחמותם ומפילם חללים:

ועיין במהרש"א בחידושי הלכות (ברכות שם) שהעיר על זה, ורוצה להגיה בגמרא לגרוס בה זה הפסוק, וז"ל: דכתיב ביה האי קרא כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ. הוא מגומגם, דמוּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ לא משמע קימה של שחרית. ויותר ניחא להגיה [בגמרא שמביא] קרא קמא הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף, דמהאי קרא דרש שפיר קריאת שמע של שחרית ושל ערבית. וכן הוא בהדיא בתנחומא (בלק, יד) ובמרדכי, וילקוט (רמז תשסט) עיין שם, וק"ל:

ובחידושי אגדות (שם) כתב המהרש"א לתרץ גם גירסא דידן וז"ל: משום דכתיב ביה האי קרא כָּרַע שָׁכַב. היינו קריאת שמע של ערבית דכתיב ביה "וּבְשָׁכְבְּךָ", וכפירש"י. וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ היינו קריאת שמע של שחרית דכתיב ביה "וּבְקוּמֶךָ", דהיינו וכלביא מי יקימנו, דודאי אין מי שמקימו אלא הוא קם מאליו בזריזות, כך יש לאדם לעמוד מאליו בזריזות בזמן קריאת שמע של שחרית שלא יעבור זמנו. ושוב מצאתי בתנחומא דמייתי קרא דלעיל מיניה הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וגו' לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וגו', והוא נכון טפי בדרש זה לענין קריאת שמע של שחרית וערבית, וק"ל:

ובעץ יוסף (על העין יעקב שם) הביא לתרץ וז"ל: ובספר סמיכות חכמים כתב דיותר נראה 'כגירסתנו', דמקדים שכיבה לקימה, והוי ממש מענין קריאת שמע, דכתיב "בשכבך ובקומך". משא"כ בפסוק הנ"ל מקדים קימה לשכיבה. ועוד לשון כרע שכב הוא יותר מעין השבח, כי כרע הוא כריעה והשתחויה, דהיינו קריאת שמע ותפלה, ואח"כ שכב וכו', עכ"ל [של הסמיכות חכמים]. וזהו שכתב רש"י כרע שכב דדמי לובשכבך ובקומך, שהקב"ה שומרנו בשכבנו ובקומנו לשכב שלוים ושקטים כארי וכלביא, עד כאן. הרי שכתב רש"י דדמי "לובשכבך ובקומך".

[ולפי דברי העץ יוסף, אולי יש לומר דלכן נקט רבינו ענין זה בשם רש"י, אף שעיקר ענין קרא דכרע שכב כבר נזכר בגמרא, אלא שרש"י מוסיף בביאור וטעם הדבר. כי לפי דברי רש"י לפירוש העץ יוסף מובן מה שנקט הגמרא דוקא פסוק זה, ולא הפסוק הן עם כלביא יקום].

[ה] הלשון כל 'פסוקא' וכו', הוא מגמרא תענית (כז:) ומגילה (כב.).

[ו] ועיין בחידושי תורה תשט"ז בס"ג בלק (עמוד תרא) מה שדן רבינו בזה שיוכלו לצאת בקריאת בלק לחודיה, וז"ל: אינו מבואר שם בגמרא אם מה שרצו לקבוע פרשה זו בקריאת שמע, היינו שיאמרו רק פרשת בלק, ובזה

KolSatmar.com

נאָר וועגן טירחא דציבורא, האָבן זיי עס נישט אַריינגעשטעלט.

ז
קושיא ג

אמנם עדיין צ״ב, דהיה להם לקבוע זאת עכ״פ למצוה מן המובחר ולפנים משורת הדין, עבור החסידים ואנשי מעשה, שיקראו פרשת בלק אף בלא חיוב

[אמנם לכאורה עדיין צריך ביאור, שהרי] ס'איז דאָ אַזעלעכע [חסידים ואנשי מעשה] וואָס זענען נישט מקפיד [על הטורח], די וואָס זיי זענען תּוֹרָתָן אוּמְנָתָן[ז], וכדומה. [אם כן] איז דאָך עס נישט קיין כלל, [כי] על כל פנים העט מען לכאורה געוועזן געקאָנט לאָזן מ'זאָל קובע זיין [פרשת בלק בקר״ש] נאָר פאַר חסידים וואָס זענען נישט ... [שאינם מקפידים על הטירחא, והיה להם להודיע לנו דיש בזה מצוה מן המובחר וכדומה, אף שאין זה חיוב].

ח
ישוב קושיא ג (אופן א)

נאָר קען אָבער זיין, [לבאר פאַרוואָס] מ'האָט נישט אַריינגעשטעלט פרשת בלק אין די קריאת שמע [אף להמדקדקים, מטעם דלהלן].

ט

בגמרא סנהדרין: מברכותיו של בלעם אתה למד מה היה בלבו לקללם, וכולם חזרו לרעה חוץ ממה טובו אהליך יעקב

ווייל לעולם זאָגט דאָך די גמרא[ח], די אַלע ברכות וואָס בלעם האָט געזאָגט, זענען געווען חָזְרוּ געווען לְרָעָה.

לבד יקיימו מצות קר״ש, או שגם פרשת בלק יאמרו עם הקר״ש. דלכאורה יש מקום לומר דאף על גב שמצות קר״ש הוא מדאורייתא משום דכתיב וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ, אין הכוונה שמדאורייתא צריך לומר דוקא פרשה זו, דאפשר שיוצא במה שיאמר איזה פרשה בתורה בכל יום בזמן השכיבה והקימה, וכ״כ באמת **בתלמידי רבינו יונה** פ״ג דברכות על מה שהקשו שם בגמרא (דף כא.) למ״ד קר״ש דרבנן **והא כתיב ובשכבך ובקומך**, ומשני **ההוא בדברי תורה כתיב**, ופירשו תלמידי רבינו יונה, דהיינו שלעולם גם לדידיה אמרינן דעצם מצות קר״ש הוא מדאורייתא, אלא דמ״מ ס״ל דקר״ש דרבנן, והיינו דמה שצריך לקרות פרשת ״שמע״ דוקא, זהו רק מדרבנן, דמן התורה יכול לצאת ידי חובתו בקריאת איזה פרשה שבתורה בזמן שכיבה ובזמן קימה, יהיה איזה פרשה שיהיה. ועיין **בשאגת אריה** (סימן א) שדעתו נוטה דכן הוא העיקר להלכה דעצם מצות קר״ש הוא מדאורייתא אבל קריאת פרשת שמע הוא רק מדרבנן. ולשיטה זו שפיר אפ״ל דמעיקרא כשקבעו חכז״ל לקרות פרשה מיוחדת לקיים בה מצות קר״ש, בקשו מתחלה לקבוע פרשת ״בלק״ לקריאה זו, רק מפני שיש בה טורח הציבור קבעו לומר פרשת ״שמע״ שהיא קצרה יותר.

אמנם אף למאן דאמר קר״ש דאורייתא אינו מבואר להדיא שצריך לקרות פרשת שמע דוקא, אלא י״ל דסובר דאי אפשר לצאת ידי חובתו בכל איזה פרשה שיהיה, רק צריך לקרות דוקא פרשה דאיירי בה מענין שכיבה וקימה, וכדמוכח כאן בגמרא דבקשו לקבוע פרשת בלק בקר״ש כיון דכתיב בה **כרע שכב כארי** וגו׳, והיינו דבכל פרשה שנזכר בה מענין מצות ה׳ שצריכים לעשות בזמן שכיבה וקימה, יכולין לצאת בה ידי חובתו מן התורה, אלא שמדרבנן קבעו לקרות פרשת קריאת שמע דייקא, ומתחלה ביקשו לקבוע לזה פרשת בלק. ועכ״פ אין מבואר בגמרא אי כוונתם היה לקבוע ב׳ הפרשיות, או פרשת בלק לבד.

[ז] מלשון הגמרא בשבת (יא.). ופירושו, מי שעוסק כל היום בתורה ולא במלאכה, ונמצא דלימוד התורה הוא כל אומנותו ועסקו.

[ח] **בגמרא סנהדרין** (קה:): אמר רבי יוחנן, מִבִּרְכָתוֹ של אותו רשע, **אתה למד מה היה בלבו**. ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב. לא תשרה שכינה עליהם, וּמִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל. לא תהא מלכותן נמשכת, כִּנְחָלִים נִטָּיוּ. לא יהא להם זיתים וכרמים, כְּגַנֹּת עֲלֵי נָהָר. לא יהא ריחן נודף, כַּאֲהָלִים נָטַע ה׳. לא יהיו להם מלכים בעלי קומה, כַּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם. לא יהיה להם מלך בן מלך, יִזַּל מַיִם מִדָּלְיָו. לא תהא מלכותן שולטת באומות, וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים. לא תהא עזה מלכותן, וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ. לא תהא אימת מלכותן, וְתִנַּשֵּׂא מַלְכֻתוֹ.

אמר רבי אבא בר כהנא **כולם חזרו לקללה, חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות**, שנאמר (כי תצא כג, ו) וַיַּהֲפֹךְ ה׳ אֱלֹקֶיךָ לְּךָ אֶת ׳הַקְּלָלָה׳ לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ ה׳ אֱלֹקֶיךָ, קללה ולא קללות.

KolSatmar.com

[והטעם בזה], ווייל די מחשבה זיינע איז דאָך געווען [נישט גוט], ס'האָט נישט געטויגט, [ועל כן] די מחשבה האָט דאָך עפּעס אַריינגעברענגט.

אַזוי ווי איך האָב געזאָגט פריער[ט], אז דער עין יעקב זאָגט [אַזוי][י].

י

והגם שענין ביאת המשיח הנזכר בברכותיו א״א לומר שחזרה לרעה, שהרי עדיין לא הגיע זמנו, וכשיגיע זמנו בודאי בא יבא ולא יאחר. אמנם הכוונה על אותן הברכות השייכים גם בזמן הזה, שהם חזרו לרעה, עד לעתיד שאז גם הם יחזרו לטובה ולברכה

[והגם] ער האָט מִתְנַבֵּא געווען אויף ביאת המשיח, דאָס האָט דאָך נישט געקענט נשתנה ווערן. [שהרי] ס'איז דאָך נאָך ניטאַמאָל געווען, [ולא היה עדיין אפשר לחול], און נאָר לעתיד וועט דאָך דאָס זיין [ואז בודאי יתקיים הכל לטובה ולא תחזור ח״ו לרעה].

אַזוי ווי דער רמב״ם זאָגט אויף דעם[יא] [על פסוקי בלק, דלכן הכופר בביאת המשיח הוא ככופר בתורה, מכיון שנזכר ענין ביאת המשיח בפסוקי בלק].

[אמנם ביאור הענין, כי לאחר ביאת המשיח] דעמאָלטס האָט מען שוין נישט מורא פאַר אים, ... מ'וועט פון דאָרט אַרויסנעמען [כל בחינות הרע].

יא

ורואין מזה כי אף שדיבורי בלעם הם בנבואה מאת הקב״ה, מ״מ מחמת ״מחשבתו״ שהיה בלבו של אותו רשע, הכנים בזה קצת ארס ופגם מכח הטומאה שלו. [ולכן לא רצו לתקן שיאמרו זאת בקביעות בכל יום]

[ונמצא] ליגט דאָך אַמאָל אין די דיבורים [של בלעם], דברי נבואה [מאת הקב״ה].

נאָר זעט אויס [במה שאמרו שחזרו לרעה], אַז ביז דערווייל, ביז לעתיד ווען ס'וועט זיין רוּחַ הַטֻּמְאָה יַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ (זכרי׳ יג, ב), איז דאָ נאָך דערינען [מבחינות הרע ע״י

[ט] **בהדרשה הארוכה שדרש רבינו באותו שב״ק אחר הצהרים עד סמוך למנחה, בביהמ״ד דפרושים אנשי אונגאַרין בירושלים עיה״ק.** [והוא הדרשה הידועה שבו האריך רבינו לבאר ולפרסם בגלוי את חומר האיסור להשתתף בבחירות הטמאות לכנסת המינים, וגם האריך שם בדברי אגדה ובדברי פלפול בסוגיא דחובת ביעור עבודה זרה בארץ ישראל. וחלקים מהדרשה נדפסו בקונטרס חידושי **תורה ודרשות מא״י**, ובטיב **לבב ודברי יואל תנינא** פרשת בלק, אבל יש חלקים מהדרשה שלא נרשמו ולא נדפסו, ומכללו הוא פרט זה שהזכיר רבינו כאן. וע״ע להלן בהערה יב].

[י] **בגמרא סנהדרין** (שם): **וַיָּשֶׂם דָּבָר בְּפִי בִלְעָם. רבי אלעזר אומר מלאך, רבי יונתן אמר חַכָּה** [כמין כלי צדייה לצוד דגים]. – **ועל זה כתב הרי״ף בעין יעקב שם**: יש לדקדק מאחר שאין כחו של בלעם אלא לכוין הרגע שהקב״ה כועס בו, והקב״ה עשה צדקה שבאותם הימים לא זעם, אם כן למה הוצרך לתת חַכָּה, יניחנו ויקלל, מאחר שאין בדבריו ממש כיון שלא זעם וכו׳.

ומורי ז״ל פירש, שלהיות כל הברכות חזרו לקללות כמו שהיה בלבו, הנה הקב״ה צפה והביט שכל אותם קללות עתידין לבוא על ישראל, ואילו לא נתן חַכָּה לתוך פיו והיה מקללם, אע״פ שלא היו באים אותם קללות מכחו [בדורו], כיון שלא זעם הקב״ה, מ״מ היה נמשך חילול ה׳ שיאמרו הדורות הבאים שקללתו עשתה רושם ומחמתו באו הקללות האלה, לכך נתן בפיו חכה כדי שלא יוכל לקללם כלל וכו׳. וקרוב לזה ראיתי כתוב **לראשונים ז״ל**, שֶׁהַחַכָּה היתה לפי שגלוי לפניו יתברך המגפה שעתידה לבא על ישראל, ושלא יאמרו שקללותיו של בלעם עשו פירות, לכך מנעו הקב״ה ונתן חַכָּה לתוך פיו שלא יוכל לקלל. **ולי נראה**, שכוונת הקב״ה לתת חַכָּה כדי שיתברכו ישראל מפי שונא וכו׳.

[יא] **ברמב״ם** (מלכים יא, א): **המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה וכו׳. וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו וכו׳.**

ואלו הדברים המפורשים בתורה, הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים. אף בפרשת בלעם נאמר, ושם נִבָּא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דָּוִד, שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שעומד מבניו, שמושיע את ישראל באחרונה, ושם הוא אומר אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה זה דוד, אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב זה מלך המשיח, דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב זה דוד, וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל זה מלך המשיח, וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב זה דוד וכו׳, וְקַרְקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת זה המלך המשיח וכו׳, וְהָיָה אֱדוֹם יְרֵשָׁה זה דוד וכו׳, וְהָיָה יְרֵשָׁה [שֵׂעִיר אֹיְבָיו] וגו׳ זה המלך המשיח וכו׳.

KolSatmar.com

מחשבת בלעם], **עפעס ליגט נאָך דערינען א כח** [הרע] **דאָך, עפעס האָט ער אַריינגעשטעלט דערינען אַ גיפט. ס'איז דאָך געווען "בלעם"** [האומרן].

[ומהאי טעמא לא רצו לקבוע זה בקריאת שמע, אפילו לחסידים ואנשי מעשה. כדי שלא ידבקו בנפשם מארסו וכחו שהטמין בתוך דיבוריו].

יב

ישוב קושיא ג (אופן ב)

במדרש פרשת חקת מביא הפסוק מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא וגו', להורות שאין לנו ללמוד מענין פרה אדומה להוציא טהור מידי טמא, כי רק הקב"ה לבדו יכול לעשות כן

קען נאָך זיין [במה שלא רצו לקבוע זאת, דהטעם הוא] **טאַקע אַזוי ווי איך האָב פריער געזאָגט**[יב] [לבאר המדרש בפרשת חקת שמביא הפסוק] **מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא [לֹא אֶחָד** (בתמיה)**, כי** היה חשש שמא] **מ'וועט זיך אָפּלערנען** [מפרה אדומה המטמאת טהורים ואעפ"כ מטהרת טמאים, לומר דיכולין ח"ו להתחבר עם טמאים ורשעים בכדי להמציא על ידם טהרה. ולזה מביא לשם את הפסוק מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא וגו', ללמדנו דרק הקב"ה בלבד שהוא אֶחָד יכול לעשות כן, ליתן טָהוֹר מִטָּמֵא].

יג

וכאן בנבואת בלעם שירדה על ידו דיבורים קדושים מאת הקב"ה, יש גם כן מקום לחשש כזה שלא ילמדו מזה להוציא טהור מטמא, ולכן לא רצו חכמים לקבוע שיאמרו זאת בכל יום, כדי שלא יקילו בדבר זה ליתן טהור מטמא

איבערדעם, דעס ענין וואָס ער [בלעם] **האָט דאָ אַריינדערוויזט** [שבאו על ידו ברכות ונבואות לישראל], **איז דאָך אויך געווען אַ פחד** [שלא יגיע מזה היזק, שיסברו ללמוד מזה להוציא טמא מידי טהור].

[יב] **בדרשה הנזכרת.** וזל"ק שם בתוך הדברים (כפי הנדפס בחידושי תורה ודרשות מאר"י עמוד לז, ובטיב לבב בלק עמוד תנג):

ויען כי **אצלינו בחוץ לארץ** קוראים היום גם **פרשת חקת** (כי יום ב' דשבועות תשט"ו חל בשב"ק, ובארץ ישראל היה אז אסרו חג וקראו פרשת נשא, ובחוץ לארץ קראו פרשת נשא בשבת שלאחריו, וכן היה מוקדם בארץ ישראל קריאת הפרשה בכל שבת עד שבת פרשת בלק, שבארץ ישראל היו חקת ובלק נפרדים, ובחוץ לארץ קראו אז "חקת ובלק" מחוברים), **לכן אבאר** בעזה"י את הפסוק **זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה**, ופירש **רש"י**, לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזו ומה טעם יש בה, לפיכך כתוב בה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. ולכאורה יש לדקדק, הלא הרמב"ם ז"ל מונה גם מצות אחרות בין הדברים שהם חק, כגון טבילה וכלאים ועוד (עי' רמב"ם מעילה ח, ח, ומקואות יב, יב), ולמה כתוב רק כאן חקה.

ובמדרש רבה (חקת יט, א) הביא על זה, הדא הוא דכתיב (איוב יד, ד) **מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד. וצריך ביאור.**

ואפשר לומר, דהנה בענין פרה אדומה אנו רואין דבר והיפוכו, שמטמאה את העוסק בה, ואותו אפר עצמו המטמא הטהורים הוא מטהר את הטמאים, וזה ענין נפלא, ולכאורה היה אפשר לנו ללמוד מזה הענין שיהא מותר להתחבר עם הטמאים, דהיינו עם אנשים שעזבו תורת ה', כי אולי יוכל לצמוח מזה איזה דבר טוב לפעול לטובה, וכענין האפר פרה אשר מדבר המטמא ממנו מטהרים את אחרים. ולזה הזהיר אותנו הכתוב **מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא**, רצ"ל מי ירהיב בנפשו להתחבר טמא וטהור יחדיו להוציא עי"ז טהרה, כי זה דבר מסוכן מאוד ותקלה גדולה, וזה אסור בהחלט, וע"ז מסיים **לֹא אֶחָד** (בתמיה), דהיינו שאך הקב"ה יחידו של עולם הוא לבדו יכול לעשות דבר כזה, לא כן ילוד אשה אסור לעשות כן, שעלול לבוא למכשולות גדולות.

וזה כוונת רש"י, **לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל**, שהם רוצים להטעות אותנו שנלמד מפרה אדומה שאפשר להתחבר הטהור עם הטמא, ולכן הם טוענין לישראל ואומרים **מה המצוה הזו וטעמה**, שהרי חזינן שאפשר דבר כזה להוציא טהור מטמא, ותעשו גם אתם כן. ועל זה אנו משיבים להם כי דבר הזה **גזירה היא "מלפני"**, והיינו שרק הבורא יתברך יכול לעשות כן, אבל **אין לילוד אשה רשות להרהר אחריה** לעשות דוגמתה וללכת בדרך זה, וכנ"ל דמי יתן טהור מטמא לא "אחד", שזה לא יכול לעשות אלא הקב"ה לבדו שהוא "אחד" יחיד ומיוחד.

ובזה אפשר לפרש המדרש **מה ראה קרח לחלוק על משה, פרשת פרה אדומה ראה.** דלכאורה קשה כנ"ל, האיך התחבר קרח שהיה צדיק, עם דתן ואבירם שהיו רשעים גדולים, אלא שראה **פרשת פרה אדומה** שמוציאים דבר טהור מטמא, וחשב שגם הוא מותר לו לעשות כן.

[ועיין בחינה זו גם בס"ג פרה תש"כ, ובס"ג קרח תשכ"א, ועוד].

יד

אין די תורה הקדושה שטייט אַלעס, בפשטות איז עס .. איז דאָך אַלעס באַהאַלטן[יג].

טו
סיום ישוב קושיא ג (לב׳ האופנים)

איבערדעם האָט מען נישט געוואָלט אַז מ׳זאָל דאָס זאָגן [בכל יום בקביעות, משום הפחד מה שיכול להגיע מזה היזק] ... [מ׳זאָל נישט אַרויסדרינגען] פון די **לשונות** [אַזעלכע ענינים] וואָס מ׳ווייסט נישט וואָס ס׳ליגט דערין ...

טז
ביאור לשון הגמרא "מפני טורח הציבור" - לפי דרכינו

טורח גדול הוא ללחום נגד כחות הטומאה, שלא יתפסו בהיזק הבא
מכח מחשבת בלעם, או ממה שירצו להוציא בעצמם טהור מטמא

קען זיין, דעס איז טאַקע דאָס ענין [שאמרו דלא קבעוה "מפני טורח הציבור". דהכוונה] ווייל ס׳שטאַמט ׳דאָך׳, ס׳איז ׳דאָך׳ געווען בִּלְעָם׳ס נבואה, [ולכן אף] וועגן **כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי**, האָט מען עס נישט קובע געווען אפילו אָן א ׳חיוב׳, ווייל אפשר דאָך, ווייל אפשר קאָן עס נאָך עפּעס מזיק זיין.

איבערדעם איז דאָס "טירחא דציבורא", ווייל ס׳איז אַ גרויסער **טורח** [ללחום נגד כחות הטומאה] נישט פאַרכאַפּט צו ווערן.

יז
המשך ההקדמה לישוב הקושיות

לעתיד יתבטלו כל כחות הרע, ולא יהיה עוד פחד מהיזק הארס
של בלעם. ולכן יתכן שאז שפיר יקבעו פרשת בלק בקריאת שמע

אָבער **לעתיד**[יד] וועט דאָך שוין אַלעס בטל ווערן [כל ההיזק והארס של מחשבת בלעם][טו], קען זיין וועט מען עס טאַקע זאָגן ביי קריאת שמע. וואָרן אַז חכמינו ז״ל האָבן עס געוואָלט אַריינשטעלן, האָט דאָך עס עפּעס אַ שייכות [עם קריאת שמע]. וועט מען טאַקע אפשר דאָס זאָגן.

יח

וכן יש לומר, דבדור המדבר כשנאמרה פרשת בלק, קראו אז פרשה זו בקריאת שמע

איבערדעם קאָן זיין, ׳אַצינדערט׳ האָט מען עס נישט מְתַקֵּן געווען [לאומרו] בקביעות, וועגן טירחא דציבורא. אָבער פאַרוואָס האָט מען ׳געוואָלט׳ [מתחילה לקבוע זאת בקריאת שמע, ווייל] אידן זענען געווען אוֹכְלֵי הַמָּן אין די מִדְבָּר [והיו תורתן אומנתן בלא עסק מלאכה], און ס׳קען טאַקע זיין [אַז] מ׳האָט עס טאַקע געזאָגט אין די "קריאת שמע"[טז].

[יג] אולי הכוונה כמו שביאר רבינו בשאר מקומות, דלעולם מצד מה שאמרן בלעם לאלו הברכות, מצד זה חזרו לקללה, אלא שע״י שכתבן משה רבינו בתורה, וע״י שבני ישראל קורין זאת בתורה, עי״ז חוזרין ומתהפכין לברכות (עיין בס״ג בלק תשט״ז, ועוד. ועיין בדברי יואל חיי עמוד תקל, וישלח קלו, בלק קלב, דברים כח, עקב עג). ועיין בלשון רבינו להלן סוף אות יח.

[יד] כשרוח הטומאה יעביר מן הארץ ויתבטלו כל כחות הרע, וכנזכר לעיל אות יא.

[טו] וכדלעיל אות י, דלכן אז יחזרו כל הברכות האלו הכל לטובה ולברכה, ולא יהיה עוד בחינת חזרו לרעה ח״ו.

[טז] ועיין בזה **בדברי יואל בלק** (עמוד קכט).

KolSatmar.com

יט

וכן מוכח מלשון הגמרא בקשו "לקבוע", דמשמע דשלא בדרך קבע כבר קראו פרשת בלק בקר"ש לפי שעה, אלא שרצו מתחילה לקובעו בקביעות לדורות, אם לא מפני טורח הציבור

ס'איז [נאָר] נישט געווען דער "לקבוע" [לדורות], פון דעם אָבער זעט דאָך אויס אַז טאַקע "בקביעות" האָט מען עס נישט אַריינגעשטעלט, [אָבער] ביז דערווייל האָט מען עס טאַקע געזאָגט[יז].

כ

וא"כ משנאמרה פרשת בלק, ונכתב במגילה ע"י משה, התחילו לקרות זאת בקר"ש

קען זיין ווייל ס'איז געווען [נכתב בתורה ע"י משה], אפילו ווען ס'איז נישט גוט טאַקע [מחמת שנאמרה ע"י בלעם], אָבער ביז דערווייל [אמרו זאת בקר"ש, כי סוף סוף] אַזוי ווי ס'שטייט שוין אין די תורה הקדושה איז דאָך ניתוסף געוואָרן קְדוּשָׁה על קְדוּשָׁה[יח], [וממילא] דעמאָלטס קען זיין [שאמרו זאת בקריאת שמע].

ס'שטייט דאָך[יט] [אז] די תורה איז דאָך מגילה ניתנה, [ואם כן מיד לאחר שנאמרה פרשת בלק, כתבו משה במגילה והיה נודע לכל ישראל, וכבר היה להם זאת הפרשה].

כא

איבערדעם קאָן זיין מ'האָט עס טאַקע געזאָגט אין די קריאת שמע.

[אלא שלדורות לא קבעוהו] איבער דעם ווייל ס'איז שוין פאַרהאַנדן, מ'האָט דאָך געזען אַז ס'קאָן נאָך חלילה מזיק זיין.

כב

ישוב הקושיות

ישוב קושיא א (באופן א)

על ידי שקראו באותו דור פרשת בלק בכל יום בקביעות, הגיע להם היזק מארס מחשבתו של בלעם, עד שהיה מקום לעצת בלעם לחול בהם ונפלו במעשה שטים. ולזה כתב התרגום יונתן שהיו בוכים וקורים שמע, ורצ"ל שהם בכו על ענין הקריאת שמע של פרשת בלעם, כי הרגישו והבחינו בגודל השגחתם כי ע"ז נפלו בשטים

דער תרגום יונתן קאָן זיין, דאָס איז טאַקע געווען די בכיה.

זיי האָבן געזען וואָס בלעם האָט גורם געווען, ווייל זיי האָבן דאָרטן געהאַט די דיבורים וואָס ער האָט [דורכדעם] אַריינגעברענגט אין זיי אַ חולשה[כ]. און זיי זענען

[יז] והיינו דמשעה שאמרן בלעם עד שלא נפעלה עצתו הרעה להחטיאם, אמרו פרשת בלק במקום קריאת שמע. משא"כ אחר כך, מכיון שראו שבאו לידי כשלון על ידי בלעם ודיבוריו, תיקן פינחס כי מעתה לא יקראו עוד פרשת בלק רק פרשת שמע והיה אם שמוע, וכדלהלן.

[יח] עיין לעיל בהערה יג.

[יט] **בגמרא גיטין** (ס.): אמר רבי יוחנן משום רבי בנאה, **תורה מגילה מגילה ניתנה** [פירש"י: כשנאמרה פרשה למשה, היה כותבה, ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות, חיברן בגידין ותפרן], **שנאמר** (תהלים מ, ח) **אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי.** רבי שמעון בן לקיש אומר, **תורה חתומה ניתנה** [לא נכתבה עד סוף מ', לאחר שנאמרו כל הפרשיות כולן, והנאמרות לו בשנה ראשונה ושניה, היו סדורות לו על פה עד שכתבן], **שנאמר** (וילך לא, כו) **לקוח את ספר התורה הזה.**

[כ] ועיין **בילקוט שמעוני** (ריש פרשת דברים, רמז תשצג): **אוהבו של אדם אומר לו הִשָּׁמֶר בעצמך, אבל שונאו אומר לו אל תתיירא, כדי להפילו. משה אמר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְחָרָה אַף ה' בָּכֶם** (עקב יא, טז), **דיין הוא, אינו נושא פנים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד** (שם י, יז). **משה היה מוכיחן, אבל בלעם הרשע אמר להם אל תיראו, עֲשׂוּ כל מה שאתם מבקשים, תְּרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ** (כאן כג, כא), **הַהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה** (שם, יט), **וכששמעו מיד נפלו, שנאמר** (כה, א)

KolSatmar.com

דאָך געווען אַ דור דיעה, זיי האָבן פאַרשטאַנען אַז ער האָט ׳אַריינדערווישט׳ מיט זיינע עֲצוֹת דעם כלל ישראל, זיי האָבן געזען אַז ס׳האָט נישט געטויגט מ׳זאָל זיינע דיבורים זאָגן, אפילו גאָר נאָר אויף דערווייל. [כי ראו והבינו] דאָס איז געווען דער פעלער [שעי״ז נפלו בעצת בלעם מעשה שטים], ווייל בלעם האָט עפּעס אַריינגעוואָרפן מחשבות ..

איבערדעם וְאִינוּן בַּכְיָין וְקַרְיָין שְׁמַע, [שבכו] אויף די קריאת שמע, אויף דעם וואָס ס׳איז געקומען פון בלעם, [שעי״ז נפלו בעצתו].

דאָס זאָגט דער **תרגום יונתן.**

כג

ישוב קושיא ב (באופן א)

ולזה תיקן פינחס כי מעתה לא יקראו עוד פרשת בלק בקר״ש, רק יקראו הג׳ פרשיות של קר״ש דידן. ולזה נרמז בפסוק וַיִּקַּח ״רֹמַח״ בְּיָדוֹ, ענין הקריאת שמע של רמ״ח תיבין

איבערדעם האָט ער טאַקע **וַיַּרְא פִּינְחָס וַיִּקַּח ״רֹמַח״ בְּיָדוֹ,** ער האָט געמאַכט [ותיקן] אַ קריאת שמע פון רמ״ח תיבין, [שתיקן כי] רמ״ח תיבין זאָל מען ליינען ביי קריאת שמע, [והיינו שיקראו] ׳נאָר׳ **די דריי פרשיות** [שְׁמַע, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, ויאמר שיש בהם רמ״ח תיבין. מה שאין כן בקריאת פרשת בלק יש מספר אחר במנין התיבין] ... **אפילו** [נאָר] **אויף ביז דערווייל.**

כד

איבערדעם איז געווען **וַיִּקַּח ״רֹמַח״ בְּיָדוֹ,** שלקח קריאת שמע ..., ווייל דאָס אַלטע [לקרות פרשת בלק] האָט מען מורא געהאַט .. ס׳איז דאָ אַסאַך זאַכן ... איבערדעם איז געווען **וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ** ... ביז דערווייל [בזמן הזה, שקודם ביאת המשיח].

כה

[אָבער] לעתיד קען זיין, [אויף] דעמאָלטס שטייט דאָך [אז] דעמאָלטס וועט פאַרראָכטן ווערן די אַלע ענינים, מ׳וועט מער נישט האָבן מורא [מכחו של בלעם], ממילא דעמאָלטס אפשר קען זיין וועט מען דאָס אויך קענען ליינען [בקריאת שמע] ...

ווייל [וועגן] דאָס פַּשְׁטוּת [הטעם של] **טירחא דציבורא** [בלבד], וואָלט מען עס נאָך וועגן אַריינגעשטעלט ... [ורק מפני טורח הציבור בפנימיות, שלא יצטרכו לערוך מלחמה גדולה עם כחות היצר, מפני זה לא קבעוה (וכדלעיל אות טז)].

וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים. ושלמה צווח (משלי כז, ו) נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב, זה משה, וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא (שם), זה בלעם הרשע. – [ועיין עוד בבעלי התוספות (ריש פרשת דברים)]:

ועיין מה שהאריך רבינו בדברי המדרשים בזה **בויואל משה** (א, קעו, ובדברי יואל בכ״מ), ובתוך הדברים כתב שם: אבל בלעם מחמת שנאתו הגדולה לישראל למד עליהם זכות בפניהם, והפיס דעתם על כל עוונותיהם כדי להפילם חס ושלום, ועלתה בידו שעל ידי ברכותיו נפלו בשטים.

[והוסיף שם רבינו]: והגם שברכותיו של בלעם היה נבואה מאת ה׳ שנאמר (כג, ה) וַיָּשֶׂם ה׳ דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וגו׳ וְכֹה תְדַבֵּר, וגם נכתבו הברכות בתורה הקדושה, שכתבה משה מפי הגבורה, ואנו קוראים ולומדים זה בתורה הקדושה לעולם. אבל ראשית, רוב אלה הברכות נאמרו על לעתיד, אחר שיחזרו כל ישראל בתשובה והכל יתהפכו לזכיות, והעונות לא יזכרו ולא יפקדו עוד ולא יעלו על לב לעולם, שאין מעלה זו בשום אומה ולשון. גם יש פירושים וביאורים לכל אלו הברכות אף לפי פשוטן של דברים, מלבד הסודות העמוקות שיש בהם, והדברים ארוכים לפרש אף לפי פשוטן של דברים, לא עת האסף פה. אבל פשיטא שאין ללמוד מכאן ח״ו להקל בעוונות בלי תשובה.

KolSatmar.com

כו
הקדמה לישוב קושיא א-ב (באופן שני)
וע"י קבלת עול מלכות שמים שבמצות קריאת שמע, השתיק פינחס את המקטריגים ואת כחות היצר

אָבער על כל פנים איז געווען וַיִּקַּח "רֹמַח" בְּיָדוֹ, די רמ"ח תיבין פון די קריאת שמע, ער האָט מקבל געווען דעם עול מלכות שמים, מיטן זאָגן [פרשת] שמע ישראל .. קריאת שמע .., און מיט דעם, מיט דעם האָט ער שוין שטיל געמאַכט דעם קטרוג, מיט דעם קבלת עול מלכות שמים, ער האָט גענומען דעם כח פון קריאת שמע מיט זיך ..

כז
ובזה השפיע פינחס כח השפעה לדורות, כי בכל מלחמה עם השונאים והסטרא אחרא, יקחו ישראל בידם את הכח וזכות של מצות קר"ש, וכמבואר בגמרא בדרשת הפסוק "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה

און דעס[כא] האָט מַשְׁפִּיעַ געווען אויף די אַנדערע מלחמות פון כלל ישראל .. ביי אַלע מלחמות איז דאָס געבליבן [לדורות], אז מ'נעמט זיך מיט דעם כח פון "קריאת שמע" ..

אַזוי ווי די גמרא זאָגט[כב] [בפסוק] "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה כ, ג), מ'זאָגט [הלשון] "שְׁמַע" [יִשְׂרָאֵל], זאָגט דאָרט רבי שמעון בן יוחאי, אפילו אין בכם אלא זכות קריאת שמע שאתם אומרים "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", איז אויך כדאי הוא שתנצחו במלחמה ההוא, אז מ'ליינט קריאת שמע.

כח
ובזה יובן מה שאמרו בגלית הפלשתי שעמד לחרף בבוקר ובערב, בכדי לבטלן ממצות קר"ש.
והטעם, כי ידע והבין שבמצוה זו של קר"ש הוא כח נצחונם של ישראל במלחמה נגדו

איבערדעם שטייט ביי גָּלְיַת'ן (שמואל א' יז, טז), ער האָט זיך געדרייט הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב, ברענגט די גמרא (סוטה מב:), ער האָט זיך געדרייט [בבוקר ובערב בזמן אמירת קר"ש ואמר בקול רם דברי חירוף וגידוף ח"ו, כדי] מבטל צו זיין אידן פון קריאת שמע.
[ולכאורה] פאַרוואָס גראָד מצות קריאת שמע [רצה לבטל], פאַרוואָס נישט אַנדערע מצות.

כט
נאָר קען זיין טאַקע, ווייל די גמרא זאָגט דאָך אַז דעס איז דער עיקר כח מתגבר צו זיין במלחמה, איבערדעם גָּלְיַת האָט מען נישט געקענט גובר זיין מ'זאָל אים קענען בייקומען, נאָר דורך קריאת שמע. [והוא הבין וידע זאת, ועל כן עמד לבטלן ממצות קריאת שמע].

ל
ישוב קושיא א (באופן שני)
ולפי זה יש לפרש עוד דברי התרגום יונתן כפשוטו, כי גם אז כבר ידעו שכח הנצחון תלוי במצות קר"ש, ולכן קראו אז קר"ש כדי שינצחו המלחמה עם כחות היצר והסטרא אחרא של הבנות מואב

און אַזוי בכלל [אף בימי זמרי] האָבן אידן אויך דאָס געוואוסט, אַז דאָס איז דער

[כא] מה שפינחס קרא קריאת שמע, ועי"ז נצח את זמרי.

[כב] בגמרא סוטה (מב.): וְאָמַר אֲלֵיהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. מאי שנא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אמר להן הקב"ה לישראל, אפילו לא קיימתם אלא קריאת "שמע" שחרית וערבית, אי אתם נמסרין בידם.
וברש"י פרשת שופטים (כ, ג): שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. אפילו אין בכם זכות אלא קריאת "שמע" בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם.

KolSatmar.com

כח פון קריאת שמע פון אידן, [שבזה תלוי] דער כח פון **כיבוש מלחמה**, אַזוי ווי ס'שטייט **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל** [אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה].

לא

און דער עיקר "מלחמה" האָבן זיי לוחם געווען אַוודאי [עם כחות היצר הרע][כג], זיי האָבן לוחם געווען מיט בְּנוֹת מִדְיָן וּמוֹאָב. דאָס איז געווען אַ מלחמה 'בְּדֵעוֹת' ביז מ'האָט זיי מְנַצֵּחַ געווען, ווען ס'איז געווען די מעשה פון שִׁטִּים און בַּעַל פְּעוֹר.

לב

איבערדעם איז געווען **וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד**, זיי האָבן זיך געוואָלט קענען מער מתגבר זיין, מְנַצֵּחַ צו זיין די כחות [היצר][כד], איבערדעם **אִיז'ן בַּכְיָין וְקַרְיָין שְׁמַע** [כדי שיעמוד להם זכות מצות קריאת שמע, שהוא הכח של ניצוח האויבים במלחמה].

לג

ישוב קושיא ב (לאופן השני)

וכן יש לומר בפינחס כפשוטו, שלקח עמו הכח של מצות קר"ש וקבלת עול מלכות שמים, בכדי לנצח במלחמה את זמרי והעומדים בצדו, ולהמשיך הנסים שנעשו עבור פינחס

איבערדעם דאָס קען זיין, מיט **פינחס** איז אויך די זעלבע.

[דהנה] ער איז געגאַנגען אין אַ "מלחמה" [עם זמרי והעומדים בצדו], און ס'איז טאַקע געטון געוואָרן אַזויפיל נסים[כה]. [ולכאורה] וויאַזוי האָט ער געוואַגט אויף דעם.

[ולזה אמר הכתוב וַיִּקַּח "רֹמַח" בְּיָדוֹ], האָט ער זיך אויכעט מיטגענומען דעם זכות פון "קריאת שמע", [וכדכתיב] "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה. פינחס האָט זיך אויך מיטגענומען דעם כח פון מצות קריאת שמע.

לד

טאַקע דעמאָלטס בשעת ער האָט דאָס געהאַט, בשעת ער האָט גענומען אַ "רוֹמַח" [כפשוטו], ער האָט מלחמה געהאַלטן מיטן כלל ישראל [שעמדו לצד זמרי],

---

[כג] כמבואר **בחובת הלבבות** (יחוד המעשה, פרק ה): אל תטרידך מלחמת זולתו ממלחמתו [של היצר], וּקְרָב בלתי קרבו, והחרב עם מי שהוא רחוק ממך, [לא יטרידך] מן החרב עם מי שלא ייפרד ממך, ודחות מי שלא יגיע אליך כי אם ברשות, [לא יטרידך] מדחות מי שאינו שואל רשות בהימצאו עמך. ואמרו על **חסיד** שפגע אנשים שבים ממלחמת אויבים, ושללו שלל אחר מלחמה חזקה, אמר להם **שַׁבְתֶּם מן המלחמה הקטנה** שוללים שלל, **התעתדו למלחמה הגדולה**. אמרו לו ומה היא המלחמה הגדולה, אמר להם **מלחמת היצר וחייליו**.

ומן התימה אחי, כי **כל אויב** שיש לך, כשתנצח אותו פעם ושתים, ירף ממך ולא יעלה על לבו להילחם בך, לדעתו [=לסיבת ידיעתו] יתרון כחך על כחו, והוא מתייאש מְנַצֵּחַ אותך וּמִגְּבוֹר עליך. **אבל היצר** אין מספיק לו ממך ניצוח פעם ומאה פעמים, בין שנצח אותך בין שנצחתו, כי אם ינצח אותך, ימיתך, ואם תנצחהו פעם אחת, יארוב לך כל ימיך לנצח אותך וכו'. ואינו מקיל בקטנה שבקטנות עניניך, לנצח אותך בה, כדי שתהיה לו מדרגה לנצח אותך במה שלמעלה ממנה. ועל כן ראוי לך, שתהיה נזהר ממנו, ואל תמלא ממשאלותיו בך מאומה, רק יגדל בעיניך המעט שבמעט מניצוחו והמצער מהתגברותו (מהתגברותך עליו), כדי שתהיה לך מדרגה אל מה שלמעלה ממנו, כי במהרה תהיה תשוקתו אליך, ולא יעמוד לפניך בעמדך כנגדו, כמו שכתוב (בראשית ד, ז) וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ. (עיי"ש עוד).

[כד] דגם נצחון היצר הרע הוא בכח מצות קריאת שמע, כדאיתא **בגמרא ברכות** (ה.) אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', שנאמר (תהלים ד, ה) רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ. אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, שנאמר (שם) אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם. אם נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע, שנאמר (שם) עַל מִשְׁכַּבְכֶם וכו'.

[כה] כמבואר כאן **בתרגום יונתן**, **ובמדרש רבה** (כ, כה), **ובגמרא סנהדרין** (פב:), דכמה נסים נעשו לו לפינחס בעת הריגת זמרי.

KolSatmar.com

דעמאָלטס בשעת ער האָט געהאַט <u>וַיִּקַּח</u> **רֹמַח בְּיָדוֹ** [כפשוטו], ... דעמאָלטס איז געווען <u>**וַיִּקַּח**</u> **"רֹמַח" בְּיָדוֹ** [כמדרשו, שקיבל עול מלכות שמים ולקח עמו כח הקריאת שמע שיש בה רמ"ח תיבין].

און מיט דעם [כח] האָט 'ער' זיי טאַקע מנצח געווען, ער האָט צוריקגעברענגט דעם כלל ישראל.

לה

טאַקע גאָר בפשטות, איז עס [מצות קר"ש ענין] **קבלת עול מלכות שמים**, <u>וַיִּקַּח</u> "רֹמַח" בְּיָדוֹ ... איז געווען <u>**וַיִּקַּח**</u> **"רֹמַח" בְּיָדוֹ**, דעם **עול מלכות שמים** וואָס מ'איז מקבל ביי **קריאת שמע**, ... דאָס איז געווען <u>**וַיִּקַּח**</u> **רֹמַח בְּיָדוֹ**.

און מיט דעם האָט ער מציל געווען דעם כלל ישראל, געהאָלפן דעם כלל ישראל, בכלליות ובפרטיות ...

איבערדעם איז געווען <u>וַיַּרְא</u> פִּינְחָס, איז געווען <u>וַיִּקַּח</u> "רֹמַח" בְּיָדוֹ, דעם **קבלת עול מלכות שמים**.

לו

ברכת הקודש

דער בורא כל עולמים זאָל העלפן:

מ'זאָל מיר די זכיה האָבן, בֶּאֱמֶת וּבִתְמִים מקבל זיין דעם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וּלְרוֹמֵם דֶּרֶךְ הָאֱמֶת.

מ'זאָל 'זוכן' נאָר דעם אֱמֶת.

מ'זאָל די זכיה האָבן, מִתְגַּבֵּר צו זיין אויף די נִסְיוֹנוֹת פונעם זְמַן.

מ'זאָל שוין במהרה געהאָלפן ווערן, ברוחניות ובגשמיות.

מ'זאָל זוכה זיין צו זען ישועת ישראל, און התגלות כבוד שמים עלינו, במהרה בימינו אמן.

KolSatmar.com